

KORRALDUS

17. november 2022 nr 321

**Nõusolek maavara geoloogilise uuringu loa andmiseks
Klooga uuringuruumis**

Korraldus kehtestatakse maapõueseaduse § 35 lõike 3 alusel.

1. ASJAOLUD JA MENETLUSE KÄIK

1.1. AS TREV-2 Grupp (registrikood 10047362, edaspidi *loa taotleja*) esitas 20. mail 2020. a Keskkonnaametile õigusaktidega sätestatud nõuetele vastava Klooga uuringuruumi geoloogilise uuringu loa (edaspidi *uuringuluba*) taotluse.

Klooga uuringuruum asub Harju maakonnas Lääne-Harju vallas Klooga alevikus ning Kloogaranna ja Tuulna külas riigile kuuluvatel kinnistutel Keila metskond 45 (kinnistu registriosa nr 2527550, katastritunnusega 29501:007:0212), Keila metskond 44 (kinnistu registriosa nr 2522350, katastritunnusega 29501:007:0211) ja Keila metskond 346 (kinnistu registriosa nr 5855550, katastritunnusega 29501:001:0532). Riigivara valitseja on Keskkonnaministeerium ja volitatud asutus Riigimetsa Majandamise Keskus (edaspidi *RMK*). Klooga uuringuruum koosneb kolmest lahustükist, uuringuruumi teenindusala kogupindala on 62,3 ha.

Loa taotleja kavandatava geoloogilise uuringu eesmärk on liiva tarbevaru uuring, mille käigus rajatakse kuni 36 puurauku sügavusega kuni 10 m. Uuringuluba taotletakse viieks aastaks ning uuringute tegijaks oleks AS TREV-2 Grupp.

1.2. Keskkonnaamet avaldas 11. juunil 2020. a maapõueseaduse (edaspidi *MaaPS*) § 30 lõike 2 alusel uuringuloa taotluse esitamise kohta ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded teate ettepanekute ja vastuväidete esitamiseks.

1.3. Keskkonnaamet teavitas uuringuloa taotluse menetlusse võtmisest 11. juuni 2020. a kirjaga nr 12-2/20/140-9 loa taotlejat, Lääne-Harju Vallavalitsust ja RMK-d ning 18. juuni 2020. a kirjaga nr 12-2/20/140-11 uuringuruumi teenindusala piirnevate kinnistute omanikke.

1.4. Avalikustamise käigus esitasid vastuväiteid eraisikud R.L., J.L. ja R.I., kes väljendasid muret, et kaevandamisega kaasnevad negatiivsed keskkonnahäiringud (müra, veetaseme alanemine, joogivee kvaliteet ja kättesaadavus, tahkete osakeste lendumine ja metsloomade piirkonnast kadumine), mis halvendaks sealset looduskeskkonda ja kohalike elanike elamistingimusi. Vastuväidete esitajatele selgitas Keskkonnaamet, et nimetatud keskkonnahäiringud ei ilmne geoloogilise uuringu käigus ja et hetkel on tegemist uuringuloa taotlusega ning selle menetluse käigus keskendutakse uuringuga kaasnevatele keskkonnahäiringutele. Kaevandamisloa taotluse menetlus on eraldiseisev menetlus ning selle raames käsitletakse vastavaid leevendusmeetmeid. Lisaks palus eraisik K.A. informatsiooni, millises menetlusstaadiumis on Klooga uuringuruumi uuringuloa taotlus. Keskkonnaamet selgitas, et oodatakse kohaliku omavalitsuse üksuse arvamust

uuringuloo taotluse kohta. Kõik nimetatud eraisikud avaldasid soovi olla kursis Klooga uuringuruumi uuringuloo taotluse menetlusega. Keskkonnaamet lisas eraisikud menetlusosaliste nimekirja.

1.5. Keskkonnaamet saatis 11. juuni 2020. a kirjaga nr 12-2/20/140-10 MaaPS § 27 lõike 7 alusel uuringuloo taotluse Lääne-Harju Vallavalitsusele arvamuse avaldamiseks.

1.6. Keskkonnaamet küsis 13. juuli 2019. a kirjaga nr 12-2/20/140-17 RMK-lt MaaPS § 27 lõike 3 alusel riigivara valitseja kooskõlastust riigile kuuluva kinnisasja kasutamiseks geoloogiliseks uuringuks.

1.7. Lääne-Harju Vallavolikogu ei nõustunud 31. augusti 2020. a otsusega nr 59 (edaspidi *otsus nr 59*) uuringuloo andmisega Klooga uuringuruumis.

1.8. Keskkonnaministeerium andis 8. septembri 2020. a kirjaga nr 13-1/20/3619-2 Klooga uuringuruumi asukoha riigivara valitsejana nõusoleku riigile kuuluvate kinnisasjade Keila metskond 45 (katastritunnus 29501:007:0212), Keila metskond 44 (katastritunnus 29501:007:0211) ja Keila metskond 346 (katastritunnus 29501:001:0532) kasutamiseks järgmistel tingimustel:

1.8.1. uuringu tegijal tuleb teavitada RMK Lääne-Harjumaa metsaülemat e-posti teel välitööde tegemisest vähemalt 10 kalendripäeva ette;

1.8.2. kui geoloogilise uuringu raames on vaja teha raiet, tuleb sellest teatada riigimetsa majandajale, kes sõlmib geoloogilise uuringu tegijaga kasvava metsa raadamiseks töövõtulepingu või raieõiguse omandamiseks kasvava metsa raieõiguse võõrandamise lepingu.

1.9. Keskkonnaamet küsis 17. septembri 2020. a kirjaga nr DM-110836-10 loa taotleja seisukohta Lääne-Harju Vallavolikogu otsuse nr 59 ja uuringuloo taotluse menetluse jätkamise kohta.

1.10. Loa taotleja tegi 2. oktoobri 2020. a kirjaga nr T800-1/9460 Keskkonnaametile ettepaneku taotleda MaaPS § 35 lõike 3 alusel uuringuloo andmise nõusolekut Vabariigi Valitsuselt (edaspidi VV).

1.11. Keskkonnaamet pöördus 8. oktoobri 2020. a kirjaga nr DM-110836-12 Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi (edaspidi MKM) poole riigi huvi väljaselgitamiseks Klooga uuringuloo taotluse menetluses.

1.12. MKM asus 7. detsembri 2020. a kirjas nr 17-1/20-0100/6187-2 seisukohale, et geoloogilise uuringu tegemine Klooga uuringuruumis on riigi huvides.

1.13. Keskkonnaamet pöördus 8. detsembri 2020. a kirjaga nr DM-110836-15 Keskkonnaministeeriumi poole riigi huvi väljaselgitamiseks Klooga uuringuloo taotluse menetluses.

1.14. Keskkonnaminister asus 21. jaanuari 2021. a kirjas nr 13-1/19/2858-4 seisukohale, et geoloogilise uuringu tegemine annab riigile maavarade kvaliteedi ja koguste seisukohalt olulist informatsiooni, mistõttu on geoloogilise uuringu loa andmine Klooga uuringuruumis kooskõlas riigi huviga.

1.15. Keskkonnaamet saatis 23. aprilli 2021. a kirjaga nr 12-1/21/8686 MKM-le VV poole pöördumiseks Klooga uuringuruumi uuringuloo taotluse materjalid.

1.16. MKM valmistas ette VV-lt uuringuloo andmiseks nõusoleku küsimise korralduse ning saatis korralduse eelnõu ja seletuskirja 7. septembri 2022. a kirjaga nr 17-1/2022/5555-1 arvamuse avaldamiseks Lääne-Harju vallale, loa taotlejale, Keskkonnaministeeriumile,

Rahandusministeeriumile, RMK-le, Transpordiametile, Elering AS-le ning taotletava alaga piirnevate kinnistute omanikele.

1.17. Transpordiamet nõustus 15. septembri 2022. a kirjaga nr 7.1-7/22/20334-2 korralduse eelnõu ja seletuskirjaga.

1.18. Eraisik J.M. esitas 21. septembril 2022. a ning eraisikud P.M. ja A.M. esitasid 26. septembril 2022. a arvamused korralduse eelnõu ja seletuskirja kohta. Eraisikud ei nõustu uuringuloo andmisega Klooga uuringuruumis.

1.19. Keskkonnaministeeriumil puudusid 25. septembri 2022. a kirjas nr 1-5/22/4033-2 täiendavad ettepanekud ja märkused korralduse eelnõu ja seletuskirja kohta.

1.20. AS Eesti Raudtee esitas 27. septembri 2022. a kirjaga nr 13-8/3876-2 tingimused, millega palub uuringuloo andmisel arvestada. Tegemist on uuringuloo täiendavate tingimuste ettepanekutega, mida Keskkonnaamet kaalub uuringuloo andmisel. Esitatud tingimused edastatakse Keskkonnaametile.

1.21. Lääne-Harju Vallavolikogu jääb 29. septembri 2022. a kirjas nr 5-7/1-65 vallavolikogu 31. augusti 2020. a otsuses nr 59 väljendatud seisukoha juurde ega toeta uuringuloo andmist Klooga uuringuruumis.

1.22. Teised menetlusosalised ei esitanud arvamusi korralduse eelnõu ega seletuskirja kohta.

2. LÄÄNE-HARJU VALLAVOLIKOGU, KOHALIKE ELANIKE, MAJANDUS- JA KOMMUNIKATSIOONIMINISTEERIUMI NING KESKKONNAMINISTEERIUMI SEISUKOHAD SENISES MENETLUSES

2.1. Lääne-Harju Vallavolikogu 31. augusti 2020. a seisukoht

2.1.1. Lääne-Harju Vallavolikogu edastas 31. augusti 2020. a otsusega nr 59 Keskkonnaametile seisukoha, mille kohaselt ta ei ole nõus uuringuloo andmisega Klooga uuringuruumis. Lääne-Harju Vallavolikogu ei toeta uuringuloo andmist, sest geoloogilise uuringu eesmärgiks on ühemõtteliselt maavara kaevandamine ja kasutuselevõtt. Klooga uuringuruumi uuringuloo taotlust hindab Lääne-Harju Vallavolikogu seetõttu koosmõjus hilisema võimaliku kaevandamisega Klooga uuringuruumis. Lääne-Harju Vallavolikogu leiab, et maavara edaspidine kasutuselevõtt Klooga uuringuruumis on vähetõenäoline, mistõttu ei ole uuringuloo taotlejal mõttekas teha kulukat ja kompleksset geoloogilist uuringut. Lääne-Harju Vallavolikogu tõi kaevandamist ebatõenäoliseks pidades otsuses nr 59 esile peamised põhjused, miks vald ei nõustu uuringuloo andmisega:

2.1.1.1. Klooga uuringuruumi teenindusala kõik kolm lahustükki asuvad riigihalduse ministri 9. aprilli 2018. a käskkirjaga nr 1.1-4/78 kehtestatud Harju maakonnaplaneeringu 2030¹ kohaselt roheline võrgustiku tuumalal ehk tugialal. Planeerimisseaduse § 6 punkti 17 kohaselt on roheline võrgustik eri tüüpi ökosüsteemide ja maastike säilimist tagav ning asustuse ja majandustegevuse mõjusid tasakaalustav looduslikest ja poollooduslikest kooslustest koosnev süsteem, mis koosneb tugialast ja tugialasid ühendavatest rohekoridoridest. Sellest tulenevalt tuleb volikogu hinnangul vaadelda Klooga uuringuruumi ala tervikuna. Klooga uuringuruum asub riigile kuuluvatel kinnistutel Keila metskond 44, Keila metskond 346 ja Keila metskond 45. Kõik nimetatud kinnistud on maatulundusmaa sihtotstarbega ja valdavalt metsaga kaetud. Kinnistute aladel on mitmeid kitsendusi, nagu näiteks maaparandussüsteemi KLOOGA, ÜP-298 (maaparandussüsteemi/ehitise

¹ <https://maakonnaplaneering.ee/maakonna-planeeringud/harjumaa/harju-maakonnaplaneering-2030/>

kood 4109900010010/001) maa-ala ning avalik ja avalikult kasutatav veekogu Otu oja (VEE1099000);

2.1.1.2. geoloogiline uuring soovitakse teha tiheasustuse vahetus läheduses ja uuringuala asub rohelise võrgustiku tuumalal, mida kohalik kogukond kasutab tihti puhke- ja matkakohana ning marja- ja seenekorjamispaigana. Klooga uuringuruumi teenindusala ja selle lähiümbrus on Lääne-Harju valla üks väärtuslikum elamu-, puhke- ja rekreatsioonipiirkond. Sellise kasutusviisiga piirkonda ei sobi niivõrd olulise mõjuga tootmistegevus, nagu seda on maavara kaevandamine. Maapõue kasutuse asukoht peab olema mõistlik ja ruumiliselt läbi mõeldud. Olukorras, kus maavaradega seotud ühiskondliku kokkuleppe saavutamiseks on algatatud Harju maakonnaplaneeringu maavarade teemaplaneering², ei ole kaevandamisega seotud eraldiseisvate uuringute tegemine elumupiirkonna keskel põhjendatud ega vajalik. Planeeritud uuringualal ja selle ümbruses on piirkonna areng suunatud elukeskkonna väärtustamisele ning on ülitähtis tagada olemasolevas rohelises võrgustikus selle eesmärkide saavutamine: elurikkuse kaitse ja säilitamine, kliimamuutuste leevendamine ja nendega kohanemine, rohemajanduse, sh puhkemajanduse edendamine;

2.1.1.3. Lääne-Harju Vallavalitsus avalikustas 30. juunil 2020. a otsuse nr 59 eelnõu Lääne-Harju valla veebilehel ja avaldas 2. juulil 2020. a teate eelnõu menetlemise kohta maakondlikus ajalehes Harju Elu. Selle käigus laekus Lääne-Harju Vallavalitsusele märkimisväärne arv seisukohti ja vastuväiteid kohalikult elanikkonnalt ning kohalikelt loodushoiuga tegelevatelt mittetulundusühingutelt. Laekunud pöördumistes tuuakse esile looduskeskkonna säilimisega seotud küsimused, sh geoloogilise uuringu ja kaevandamise võimalik mõju rohelise võrgustiku toimimisele, elupaikade säilitamisele, veekogude veerežiimile. Lisaks käsitlevad pöördumised uuringuala mõju elukeskkonnale, sh lähedust tiheasustusalale ja üksikelanutele, liikluskooormuse kasvust tingitud võimalikku häiringute suurenemist. Märgitakse, et piirkonnas on juba mitu häiringuid põhjustavat objekti (Klooga harjutusväli, Ämari lennuväli ja Tallinna–Paldiski maantee) ning et uute objektide lisandumine toob kaasa olulised muutused elukeskkonnas. Seisukohti esitanud isikud ei tugine sellele, et planeeritav tegevus rikuks nende subjektiivseid õigusi, vaid eelkõige seistakse üldiste huvide eest ja võimalike negatiivsete mõjude vastu keskkonna kaitsmise eesmärgil;

2.1.1.4. uuringute järel planeeritud maavara kaevandamisel võib tekkida veerežiimi muutus, mis seisneb võimalikus veetaseme languses põhjavees, piirkonnas asuvates ojades ja järvedes (Otu oja, Klooga järv, Sooda järv) ja mõjutab ka Treppoja, mis on üks Eesti kaunimaid joastikke. Arvestades konkreetse looduskeskkonna eripära ja loodusväärtusi, ei ole võimaliku keskkonna kahjustumisega kaasneva hüve kaotus ilmselgelt võrreldav huviga geoloogilise uurimistööga seonduva hüve ja huviga;

2.1.1.5. kuigi Klooga uuringuruumi teenindusala lahustükid ei paikne Kaitseväe Klooga harjutusvälja piiranguvööndis, tuleb kaevandamise mõjude hindamisel arvestada ka Klooga harjutusväljal toimuva tegevusega ning hinnata kaevandamise ja harjutusvälja (soovitavalt ka Tallinna–Keila–Paldiski raudtee) koosmõju lähiümbruses paiknevatele elamualadele. Lääne-Harju Vallavolikogu leiab, et Klooga harjutusvälja läheduses asuvatel aladel on selle objekti eripärasid arvestades oluline häiring ja uute häiringuid põhjustavate objektide lisandumist lähiümbruse aladele ei ole võimalik planeerida. Olemasolev ja toimiv rohelise võrgustiku ala on olulise väärtusega ning peab tervikuna säilima.

² <https://www.fin.ee/riik-ja-omavalitsused-planeeringud/ruumiline-planeerimine/maakonnaplaneeringud>

2.2. Vastuväited Lääne-Harju Vallavolikogu 31. augustil 2020. a esitatud seisukohale

2.2.1. Klooga uuringuruumi geoloogilise uuringu loa taotlemise eesmärk on välja selgitada maavarade levik, kvaliteet ning keskkonnatingimused nende maavarade keskkonnahoidlikuks väljamiseks. Tegemist ei ole kaevandamisloa taotlusega. Geoloogiline uuring ja kaevandamine on erinevad tegevused. Samamoodi on geoloogilise uuringu loa taotlemine ja maavara kaevandamise loa taotlemine kaks eraldiseisvat menetlust, kus kohaliku omavalitsuse üksuse nõusolek on möödapääsmatu mõlemas menetluses eraldi. Juhul, kui kohaliku omavalitsuse üksus annab geoloogilise uuringu tegemiseks nõusoleku, ei ole omavalitsusüksus seotud kohustusega anda nõusolek kaevandamisloa andmiseks. Riigikohtu halduskolleegiumi kohtuasjas nr 3-3-1-37-15 tehtud otsuse punkti 12 kohaselt ei piira kohaliku omavalitsuse üksuse nõustumine uuringuloa andmisega mingilgi moel kohaliku omavalitsuse üksuse võimalust hiljem kaevandamisloa kooskõlastamisest keelduda. Samuti ei tekita uuringuloa andmine loa saajal õiguspärast ootust kaevandamisloa saamiseks. Lääne-Harju Vallavolikogu põhjendused pole enamasti seotud geoloogilise uuringu loa andmisega, vaid kaevandamisloa andmisega ning on seetõttu asjakohatud.

2.2.2. Kui uuringu käigus selgub, et kaevandamise alustamine ei ole otstarbekas või võimalik, siis kaevandamisluba ei taotleta või vähemasti ei väljastata. Samas ei ole geoloogilist uuringut tegemata võimalik hinnata, kas üldse on võimalik ja otstarbekas Klooga uuringuruumis hiljem kaevandada ning milline oleks sellega kaasnev keskkonnamõju. Kaevandamisloa menetluse alustamisel peab loa andja keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi *KeHJS*) tähenduses andma hinnangu olulise keskkonnamõju esinemisele, mis tähendab, et kaevandamisloa taotluse menetluse käigus, kui see esitatakse, antakse vastused Lääne-Harju Vallavolikogu seisukohas esile toodud keskkonnakaitselistele küsimustele. Alles pärast seda saab kaaluda, kas nimetatud asjaolud esinevad ja on olulised või kas neid tuleb ja saab leevendada ja kas kaevandamisluba saab anda.

2.2.3. Geoloogilise uuringu käigus tehakse tööd selliselt, et tööde lõppedes taastub keskkond endisesse olukorda. Geoloogilise uuringu tegemise käigus ei teki kaevandamise ja transpordiga kaasnevaid keskkonnamõjusid, kuna tegemist on täiesti erinevate protsessidega. Geoloogilise uuringu peamised keskkonnariskid on seotud arendaja töökultuuri ja -võtetega. Töö korrektsel planeerimisel ja tegemisel ei kaasne kavandatava geoloogilise uuringuga olulist keskkonnamõju. Kavandatava geoloogilise uuringu mõju on lokaalne (st jääb uuringuruumi piiresse) ja ajutine. Töö käigus ei kasutata keskkonda saastavaid materjale ega keskkonnoahtlikke aineid. Uuringuga ei juhitata põhjavette saasteaineid ega tekitata normatiive ületavat müra või tolmu. Hüdrogeoloogiliste uuringutega ei kaasne pikaajalist vee välja pumpamist, mistõttu ei ole oodata põhjavee taseme alanemist.

2.2.4. Puurtööde tegemisel puudub otsene vajadus raieteks, sest puuraugud rajatakse võimaluse korral olemasolevatele metsasihtidele või metsapiirile. Juhul, kui geoloogilise uuringu raames on vaja teha raiet, tuleb see tegevus kooskõlastada RMK-ga. Kõik puurtööd toimuvad lühikest aega. Uuringu puuraugud likvideeritakse kohe pärast proovide võtmist, taastades uuringueelse olukorra. MaaPS § 84 lõike 1 kohaselt tuleb uuringu lõppemisel uuringuala korrastada. MaaPS § 86 lõike 3 kohaselt on korrastamiskohustus täidetud, kui Keskkonnaamet on uuritud maa korrastamise akti heaks kiitnud.

2.2.5. Lääne-Harju Vallavolikogu tõi oma seisukohas esile, et Klooga uuringuruumi teenindusala ja selle lähiümbrus on Lääne-Harju valla üks väärtuslikumaid elamu-, puhke- ja rekreatsioonipiirkondi, mida kohalik kogukond kasutab tihedalt puhke- ja matkakohana ning marja- ja seenekorjamispaigana. Geoloogiline uuring ei takista ala kasutamist nimetatud eesmärkidel. Geoloogiline uuring on lühiajaline tegevus, mille välitööd kestavad mõned päevad ja ümbrus

korrastatakse uuringueelsesesse seisukorda. Geoloogilise uuringu puhul on kohaliku kogukonna huvide riive ja keskkonnamõju minimaalne, kuna tööd on väikesemahulised ja kestavad vähe aega. Praegusel juhul taotletakse uuringuluba viieks aastaks, kuid selle aja jooksul tehakse välitööd vaid piiratud aja jooksul ning suurem osa aega kulub uuringute käigus kogutud andmete analüüsile ning geoloogilise uurimistöö aruande ja graafiliste lisade koostamisele. Geoloogilise uuringu välitöödel on loa omaja kohustatud järgima kõiki keskkonnakaitse ja ohutustehnika nõudeid ning uuringupunktide rajamiseks kasutama tehnikat, mis on läbinud perioodilise tehnilise ülevaatuse.

2.2.6. Kuna geoloogiline uuring on lühiajaline tegevus, mille välitööd kestavad vaid mõned päevad, ei kahjusta geoloogiline uuring piirkonna rohelist võrgustikku. Lääne-Harju Vallavolikogu seisukohas puuduvad argumendid, mille põhjal oleks võimalik järeldada, et geoloogilise uuringu tegemine ohustaks roheline võrgustiku toimimist. Harju maakonnaplaneeringu 2030+ kohaselt arvestab loa andja loa menetluses kaevandussoovi ja roheline võrgustiku koridori kattuvusel vajadusega säilitada roheline võrgustiku toimivus, töötades vajaduse korral välja leevendavad meetmed. Vajaduse korral tuleb teha keskkonnamõju hindamine. Maardlate kasutuselevõtul tuleb vältida võimaluse korral alasid, mis asuvad väärtuslikel põllumajandusmaadel, väärtuslikel maastikel, rohelistes võrgustikus ja linnade puhkealadena määratud linnade rohevööndis. Juhul, kui nimetatud aladel on kaevandamine majanduslikult otstarbekas, tuleb kaaluda eelnevalt kaasnevaid mõjusid väärtuslikele maastikukomponentidele. Geoloogiline uuring aitabki välja selgitada, kas üldse on võimalik ja otstarbekas Klooga uuringualal hiljem kaevandada ning milline oleks sellega kaasnev keskkonnamõju. Seega ei ole uuringuloa andmine vastuolus Harju maakonnaplaneeringuga 2030+.

2.2.7. Geoloogilisel uuringul on iseseisev väärtus ka siis, kui uuringule kaevandamist ei järgne. Saadud teabe alusel tehakse vajaduse korral muudatused maavarade registris, milles talletatud infot saab edaspidi kasutada näiteks uute planeeringute ja arengukavade koostamisel. Nii taotlejal kui ka kohaliku omavalitsuse üksusel on pärast uuringu tegemist võimalikus kaevandamisloa menetluses varasemast rohkem teavet kaevandamistegevuse tegelike mõjude kohta. Geoloogilise uuringuga saadud teave võimaldab kohaliku omavalitsuse üksusel hüpoteetilistele riskidele tuginemise asemel rajada oma arvamus uuringuga tõendatud teabele.

2.2.8. Kokkuvõtvalt ei ole Lääne-Harju Vallavolikogu põhjendanud väidetavat vastuseisu geoloogilise uuringu tegemisele. Geoloogiline uuring ei kahjusta kohalike elanike elukeskkonda ega ka piirkonna rohelist võrgustikku. Kui ala kohta esitatakse edaspidi kaevandamisloa taotlus, selgitatakse kaevandamisega seotud mõjud ja leevendusmeetmed välja selles menetluses ja taas küsitakse ka kohaliku omavalitsuse üksuse arvamust.

2.3. MKM-i ja Keskkonnaministeeriumi seisukohad senises menetluses

Kuivõrd ülekaalukas riigi huvi on määratlemata õigusmõiste, tuleb hinnang riigi huvi olemasolu kohta anda igas asjas eraldi, arvestades konkreetse juhtumi erisusi ja eripärasid. Konkreetse juhtumi põhiselt ülekaaluka riigi huvi hindamisel ja VV nõusoleku küsimise algatamisel lähtutakse muu hulgas MKM-i ja Keskkonnaministeeriumi arvamustest.

2.3.1. MKM-i 2020. a arvamus

MKM on 7. detsembri 2020. a kirjas jõudnud seisukohale, et geoloogilise uuringu tegemine Klooga uuringuruumis on riigi huvides, ja nõustus uuringuloa andmisega järgmistel põhjustel:

2.3.1.1. kuigi geoloogilise uuringu loa andmine ei ole seotud uuritava piirkonna ehitusmaavarade varustuskindlusega, siis kehtiv varustuskindluse arvutus ei võta arvesse maanteede ja raudteede

ehitus- ning remonditööde kvaliteedinõudeid ehitusliiva ja -kruusa kohta (Transpordiameti hinnangul on kehtivate nõuete järgi teedehituseks sobilik umbes neljandik liiva-kruusa üldvarudest). Eelkõige on oluline savi- ja tolmuosakeste sisaldus, mis garanteeriks tee muldkehas täitematerjali vajalikud filtratsiooniomadused;

2.3.1.2. varustusallikate mitmekesistamise eesmärgiks on vähendada materjali veokaugust ehk varustamisega kaasnevat ökoloogilist jalajälge ja keskkonnamõju. Maardla tarbijale lähemale toomine vähendab liikluskoormust, muudab turvalisemaks liikluskorralduse, vähendab CO₂ emissioone ning teede lagunemist. Suurem veokaugus muudab riigi ehitusobjektid kallimaks. Näiteks juba 30 km kauguselt materjali transportimisel kujuneb materjali omahind ligi 50% kallimaks. Et vähendada Harju maakonda ehitusliivaga varustava Tallinna-Saku liivamaardla kaevandamise ja transpordi koormust, tuleks maardlast ca 40 km raadiusest kaugemal asuva Paldiski ja Keila linna ning Lääne-Harjumaa ehitusmaterjalidega varustamine tagada kohalikust maardlast;

2.3.1.3. Rail Balticu raudteetrassi ehitus tingib veelgi kiiremat olemasolevate liiva- ja kruusakarjääride ammendumist. Uute maardlate avamine võimaldab ka pärast raudteetrassi ehitust tagada piirkondlikku varustuskindlust;

2.3.1.4. geoloogilisel uuringul on eraldi väärtus sõltumata sellest, kas tulevikus hakatakse sellel alal liiva kaevandama või mitte. MKM juhtis tähelepanu, et uuringuloa andmisest keeldumine põhjendusega, et uuringuloa taotlemine on ilmselgelt ettevalmistus kaevandamisloa taotlemiseks, ei ole põhjendatud, kuna uuringuloa taotlemine ja kaevandamisloa taotlemine on erinevad menetlused.

2.3.2. Keskkonnaministeeriumi 2021. a arvamus

Keskkonnaminister on 21. jaanuari 2021. a kirjas asunud seisukohale, et geoloogilise uuringu loa andmine Klooga uuringuruumis on kooskõlas riigi huviga. Geoloogilise uuringu tegemine Klooga uuringuruumis annab riigile olulist informatsiooni seal leiduva maavara kvaliteedi ja koguste kohta, mis aitab paremini planeerida riigile oluliste infrastruktuuriobjektide ehitamist ning annab infot selleks vajalike ehitusmaavarade ressursi kohta.

2.4. Arvamusel Vabariigi Valitsuse korralduse eelnõu ja seletuskirja kohta ning selgitused arvamuste kohta

Arvestades loa taotleja taotlust ning MKM-i ja Keskkonnaministeeriumi seisukohti riigi huvi esinemise kohta, otsustas Keskkonnaamet MaaPS § 35 lõike 3 alusel taotleda VV nõusolekut uuringuloa andmiseks. MKM valmistas selleks ette VV korralduse eelnõu ja seletuskirja, mis esitati 7. septembri 2022. a kirjaga nr 17-1/2022/5555-1 arvamusel avaldamiseks Lääne-Harju vallale, loa taotlejale, Keskkonnaministeeriumile, Rahandusministeeriumile, RMK-le, Transpordiametile, Elering AS-le ning taotletava alaga piirnevate kinnistute omanikele. Arvamuse esitasid Lääne-Harju Vallavolikogu ning eraisikud J.M., P.M. ja A.M. Teised menetlusosalised oma arvamust ei esitanud.

2.4.1. Lääne-Harju Vallavolikogu 29. septembri 2022. a arvamus

Lääne-Harju Vallavolikogu esitas 29. septembril 2022. a arvamusel korralduse eelnõu ja seletuskirja kohta. Lääne-Harju Vallavolikogu jääb oma 31. augusti 2020. a otsuses nr 59 väljendatud seisukoha juurde ega toeta uuringuloa andmist Klooga uuringuruumis. Lääne-Harju Vallavolikogu esitas lisaks mitu argumenti, miks Lääne-Harju vald uuringuloa andmist ei toeta:

2.4.1.1. Lääne-Harju Vallavolikogu on nõus, et geoloogilise uuringu tulemustel on iseseisev väärtus ka siis, kui uuringule kaevandamist ei järgne, samas on MaaPS § 4 lõike 2 kohaselt maavara

geoloogilise uuringu eesmärgiks ühemõtteliselt maavara kaevandamine ja kasutuselevõtt. Volikogu on arvamuse andnud haldusmenetluse eesmärgipärasuse, efektiivsuse ja uurimispõhimõttega kooskõlas ning väljendanud uuringuloo andmise menetluses esialgset seisukohta ka alal võimaliku kaevandamise kohta. Samaselt on käesoleva korralduse punktides 3.3.2.2 ja 3.3.2.3 geoloogilise uuringu tegemise olulisuse analüüsimisel hinnatud kaevandamisloa võimalikul andmisel maavara kasutusvõimalusi;

2.4.1.2. maapõue kasutuse asukoht peab olema mõistlik ja ruumiliselt läbi mõeldud. Planeeritud uuringualal ja selle ümbruses on piirkonna areng suunatud elukeskkonna väärtustamisele ning on ülitähtis tagada olemasolevas rohevõrgustikus selle eesmärkide saavutamine: elurikkuse kaitse ja säilitamine, kliimamuutuste leevendamine ja nendega kohanemine, rohemajanduse, sh puhkemajanduse edendamine;

2.4.1.3. maavarade uuringud Harju maakonnas on võimalikud vaid Harju maakonnaplaneeringu maavarade teemaplaneeringu raames. Seejuures peab olema välistatud võimalike uute kaevandusalade rajamine enne eespool nimetatud teemaplaneeringu kehtestamist. Ei ole mõistlik algetada menetlusi, mis muudavad tühiseks eri tasandite planeeringutega saavutatud ühiskondlikud kokkulepped ja mis ei ole kooskõlas maavarade säästliku kasutamise põhimõtetega.

2.4.2. Eraisiku J.M. 21. septembri 2022. a ning eraisikute P.M. ja A.M. 26. septembri 2022. a arvamused

Eraisik J.M. esitas 21. septembril 2022. a ning eraisikud P.M. ja A.M. esitasid 26. septembril 2022. a arvamused korralduse eelnõu ja seletuskirja kohta. Eraisikud ei nõustu uuringuloo andmisega Klooga uuringuruumis. Eraisikute seisukohad on järgmised:

2.4.2.1. uuringuloo taotlejal ei ole mõttekas teha kulukat ja kompleksset geoloogilist uuringut, kuna olemasolev infrastruktuur ei ole võimeline vastu võtma karjääriga seonduvat lisakoormust;

2.4.2.2. plaanitava 36 puuraugu rajamisega kaasneb kindlasti vastuvõetamatu müra;

2.4.2.3. liiga kergelt on hinnatud kaevandamise mõju Balticconnector gaasitrassile. Kaevandamisega kaasnev vibratsioon ja raskeveokite ülesõit ilmselgelt kahjustavad gaasitrassi taristut rohkem kui tavamaantee või looduses liikuvad inimesed ja loomad;

2.4.2.4. ilmselgelt on uuringute tegemise aluseks huvi hakata kaevandama otsitavat maavara. Kaevandamisega tekkiv võimalik keskkonna ja elukeskkonna kahjustus on võrreldamatult suurem kui geoloogilisest uuringust ja edaspidisest kaevandamisest loodetav hüve ja huvi. Maavara kaevandamisel tekivad kahjustused, mis oluliselt halvendavad elukeskkonda selles piirkonnas.

2.4.3. Selgitused Lääne-Harju Vallavolikogu 29. septembri 2022. a, eraisiku J.M. 21. septembri 2022. a ning eraisikute P.M. ja A.M. 26. septembri 2022. a arvamuste kohta

2.4.3.1. Geoloogilise uuringu eesmärk pikemas perspektiivis on küll maavara kaevandamine ja kasutusele võtmine, kuid tuleb veel kord rõhutada, et geoloogiline uuring ja kaevandamine on siiski erinevad tegevused ning geoloogilise uuringu loa taotlemine ja kaevandamise loa taotlemine on kaks eraldiseisvat haldusmenetlust. Praegusel juhul annab VV hinnangu sellele, kas Klooga uuringuruumis geoloogilise uuringu tegemiseks on olemas ülekaalukas riigi huvi. Geoloogilise uuringu käigus kogutud informatsioon võimaldab teha kaalutletud ja motiveeritud otsuseid võimaliku tulevase kaevandamise suhtes, sealhulgas otsustada seda, kas esineb riigi huvi selles kohas maavara kaevandada. Korralduse punktides 3.3.2.2 ja 3.3.2.3 on esile toodud riigi planeeritavate

taristuobjektide liiva- ja kruusavajadus ning antud hinnang Klooga uuringuruumi materjali võimalikule kasutusele, aga seda eeldusel, et seal leidub sobivat maavara ja selle maavara kaevandamiseks saab anda kaevandamisloa. Praegusel hetkel ei ole teada, kas Klooga uuringuruumis üldse leidub sobivat maavara ning kas üldse on võimalik ja otstarbekas hiljem kaevandada ning milline oleks sellega kaasnev keskkonnamõju. Välistada ei saa võimalust, et sellel alal kaevandamine ei ole uuringutulemusi arvestades põhjendatud.

2.4.3.2. Geoloogiline uuring ei kahjusta piirkonna arengut ega mõjuta rohevõrgustiku eesmärkide saavutamist. Geoloogilise uuringu käigus tehakse tööd selliselt, et tööde lõppedes taastub keskkond endisesse olukorda (MaaPS §-d 84 ja 86). Geoloogilise uuringu tegemise käigus ei teki kaevandamisega kaasnevaid keskkonnamõjusid, kuna tegemist on täiesti erinevate protsessidega. Geoloogilise uuringu puhul on kohaliku kogukonna huvide riive ja keskkonnamõju minimaalne, kuna tööd on väikesemahulised ja kestavad vähe aega.

2.4.3.3. Maapõue kasutuse paremaks korraldamiseks ja riigi huvide realiseerimiseks algatas VV 23. detsembri 2021. a korraldusega nr 447 Harju maakonna planeeringu maavarade teemaplaneeringu koostamise. Maavarade teemaplaneeringu koostamisega määratakse lähtuvalt riigi huvist ja koostöös kohaliku omavalitsuse üksustega perspektiivsed alad ehitusmaavarade ja turba uuringualade ning kaevandamisalade paiknemiseks, samuti olemasolevate karjäärade laiendamiseks. Klooga uuringuruumis geoloogilise uuringu tegemine annab riigile maavarade teemaplaneeringu koostamiseks ja alade hindamiseks väga olulist informatsiooni nii maavara kvaliteedi kui ka kaevandamistingimuste kohta. Juhime tähelepanu, et olemasolevad pooleliolevad uuringu- ja kaevandamislubade taotluste menetlused jätkuvad kehtiva õiguskorra alusel ja enne maavarade teemaplaneeringu kehtestamist ei ole alust lubade taotlusi tagastada ja menetlusi lõpetada. Tuleb arvestada, et maavarade teemaplaneeringu koostamine on aeganõudev protsess – teemaplaneeringu koostamiseks on ette nähtud neli aastat ja selle kehtestab VV.

2.4.3.4. Eraisikute argumendid pole enamasti seotud geoloogilise uuringu loa andmisega, vaid kaevandamisloa andmisega. Kui ala kohta esitatakse edaspidi kaevandamisloa taotlus, selgitatakse kaevandamisega seotud mõjud ja leevendusmeetmed välja selles menetluses. Geoloogilise uuringu käigus ei kaasne puuraukude rajamisega vastuvõetamatut müra. Puuraukude rajamiseks kasutatakse roomikutel liikuvat tigupuuri, mis on väikeste mõõtmetega ega tekita normatiive ületavat müra. Kõik puurtööd toimuvad lühikest aega. Uuringu puuraugud likvideeritakse kohe pärast proovide võtmist, taastades uuringueelse olukorra.

3. RIIGI HUVI GEOLOOGILISE UURINGU TEGEMISEKS KLOOGA UURINGURUUMIS

3.1. Õigusnormid

3.1.1. MaaPS § 1 lõike 1 järgi on maapõueseaduse eesmärk tagada maapõue säästlik ja majanduslikult otstarbekas kasutamine ning seejuures tekkivate keskkonnahäiringute vähendamine võimalikult suures ulatuses.

3.1.2. MaaPS § 17 lõike 2 kohaselt on geoloogiline uuring lubatud uuringuloa alusel.

3.1.3. MaaPS § 20 lõike 2 kohaselt geoloogilise uuringu käigus:

3.1.3.1. selgitatakse looduslike lasundite, sealhulgas maavara levik, lasumistingimused, koostis ja tehnoloogilised omadused ning määratakse uuritavate looduslike lasundite, sealhulgas maavara võimalikud kasutusala;

3.1.3.2. hinnatakse uuringuruumi ja selle ümbruse hüdrololoogilisi ja hüdrogeoloogilisi tingimusi, nende võimalikku muutumist kaevandamise käigus ning määratakse kaevandamise mõjupiirkonna ulatus;

3.1.3.3. kavandatakse abinõud kaevandamisel maapõues tekkivate võimalike keskkonnoahutude vältimiseks ja keskkonnariskide vähendamiseks võimalikult suures ulatuses;

3.1.3.4. tehakse ettepanek maavaravaru kategooria määramiseks;

3.1.3.5. uuritakse maavara otsingu kohta kehtestatud nõuetele vastava täpsusega kõiki uuringuruumis leiduvaid maavarasid ja looduslikke lasundeid, mille kasutuskõlblikuna säilitamine ei ole uuritava maavara või kivimi, setendi, vedeliku või gaasi lasundi hilisema kaevandamise käigus mäetehniliselt võimalik.

3.1.4. MaaPS § 35 lõike 1 punkti 10 kohaselt keeldutakse uuringuloa andmisest, kui kohaliku omavalitsuse üksus ei ole nõus uuringuloa andmisega.

3.1.5. MaaPS § 35 lõike 3 kohaselt, kui kohaliku omavalitsuse üksus ei ole nõus uuringuloa andmisega, võib loa andja taotleja ettepanekul taotleda loa andmise nõusolekut VV-lt. VV annab loa andmiseks nõusoleku, kui selleks on ülekaalukas riigi huvi.

3.2. Riigi huvi määratlemise alused

3.2.1. Eesti Vabariigi põhiseaduse § 5 järgi on Eesti loodusvarad ja loodusressursid rahvuslik rikkus, mida tuleb kasutada säästlikult.

3.2.2. Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium on leidnud kohtuasjas nr 3-4-1-9-09 tehtud otsuse punktis 25, et „maavarade säästliku kasutamise kavandamine ei saa põhiseaduse kohaselt toimuda üksnes ühe omavalitsusüksuse piires, vaid see peab lähtuma riiklikest huvidest ja vajadusest tagada maavarade säästlik kasutamine kogu riigis. Üksikul omavalitsusüksusel ei ole täielikku ülevaadet maavarade levikust kogu riigis ja seetõttu nende uurimise ja kaevandamise üksikasjadest, mis võimaldaksid tal langetada kaevandamisega nõustumise kohta üleriigiliselt adekvaatse lõppotsuse. Seetõttu tuleb asuda seisukohale, et maavarade kasutamise üle otsustamine on põhiseadusega haaratud riigielu küsimuste hulka.“. Kolleegium leidis samuti, et maapõueseaduses sisalduv kohaliku omavalitsuse üksuse enesekorraldusõiguse piirang ei ole kuigi intensiivne ning et riive on mõõdukas, kui VV kaalub nõusoleku andmisel, millised on need üleriigilised sotsiaalsed, keskkonnahoiu- või majandushuvid, mis siiski tingivad vajaduse kaaluda lubade väljastamist just konkreetse omavalitsusüksuse territooriumi kohta (punktid 32 ja 33).

3.2.3. MaaPS ei ava mõiste *ülekaalukas riigi huvi* sisu. MaaPS seletuskirja kohaselt on riigi huvi määratlemata õigusmõiste ning selle selgitamisel lähtutakse konkreetsest olukorrast. Riigi huvi selgitatakse eri ametkondade koostöös. MaaPS § 1 lõike 1 kohaselt on seaduse eesmärk tagada maapõue säästlik ja majanduslikult otstarbekas kasutamine ning seejuures tekkivate keskkonnahäiringute vähendamine võimalikult suures ulatuses. Seaduse eesmärgist kantuna tuleb selgitada ka ülekaaluka riigi huvi mõistet. Riigi huvi defineerimisel lähtutakse muu hulgas maavara olulisusest, maavara omandist, Keskkonnaministeeriumi ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi arvamusest. Ülekaalukas riigi huvi võib esineda strateegiliselt olulise maavara otsingus, mõne tööstussektori toorainepuuduses või muus sellises laialdase mõjuga asjaolus.

3.2.4. Riigi huvi üldiselt on käsitatud kui riigi üldise arengu seisukohalt vajalikku või riigikaitselist huvi, mis on väljendatud riiklikult kehtestatud strateegilistes jm dokumentides. Riigikogu 6. juuni 2017. a otsusega vastuvõetud strateegiadokumendi „Maapõuepoliitika põhialused aastani 2050“ kohaselt on Eesti pikaajaline eesmärk maapõue valdkonnas tagada maapõueressursside

teaduspõhine, riigi majanduskasvule ja ressursitõhususele suunatud keskkonnahoidlik ning inimeste tervist säilitav haldamine ja kasutus.

3.2.5. Riigi huvi on, et maapõueressursse kasutataks tõhusalt, välistades ülemäärase ja raiskava kasutuse. Maapõueressursside kasutusega seotud otsuste tegemiseks on oluline, et oleks kvaliteetne info ressursside paiknemise ja olemasolu kohta. Geoloogiliste uuringute käigus kogutud informatsioon võimaldab otsustada ka seda, kas üldse esineb riigi huvi kaevandamiseks. Geoloogilise uuringu tegemine annab riigile maavarade otsingu ja uuringu seisukohalt olulist informatsiooni ning on juba ainuüksi seetõttu kooskõlas riigi huviga.

3.2.6. Maavarade kasutamise tingib nende tarbimise vajadus kõigis olulistes majandusvaldkondades. Kasvav toorme vajadus ka riiklikult tähtsate ehitusobjektide ehitamisel toob paratamatult kaasa selle, et vajalik on kasutada suuremas ulatuses ka maavarasid. Uusi kruusa-, liiva- ja lubjakivikarjääre avamata pole võimalik ehitada. Eesmärke on võimalik ellu viia kohaliku kogukonnaga arvestades. Kui soovitakse säilitada või parandada praegust elustandardit, tuleb kasutada ka loodusressursse, sh maavarasid.

3.2.7. Riigi huvi elluviimiseks on vajalik, et oleks ülevaade olemasolevatest maapõue ressurssidest, nende väärindamise võimalustest, saadavate toodete konkurentsivõimekorrast, maapõue kasutamisega kaasnevatest keskkonna- ja tervisemõjudest ja georiskidest. Seejuures peab maapõuealase informatsiooni kogumine ja vajaduse korral olemasolevate andmete uuendamine olema järjepidev, sest ajakohaste andmete omamine on oluline nii võimaluste kui ka ohtude teadmiseks ja nendest lähtudes otsuste tegemiseks. Uuringutulemuste iseseisvat väärtust, tähendust ja vajalikkust on käsitletud ka Riigikohtu halduskolleegium kohtuasjas nr 3-3-1-37-15 tehtud otsuse punktis 13. Riigikohus leidis, et uuringutulemustel on iseseisev väärtus sõltumata sellest, kas uuringule kaevandamine järgneb või mitte, kuna saadud teavet saab kasutada näiteks erinevate planeeringute ja arengukavade koostamisel, aga ka hilisemas võimalikus kaevandamisloa taotluse menetluses.

3.2.8. Ehitusmaavaradest lähtudes on riigi huvi tagada tarbijate, eelkõige riigi infrastruktuuri ehitusobjektide nõuetekohane ja majanduslikult optimaalne varustamine kvaliteetsete ehitusmaavaradega, luua tingimused kaevandamise ja kasutamise tehnoloogia igakülgses arenguks, võttes tarvitusele kõik meetmed ehitusmaavarade ratsionaalseks kasutamiseks ning maavara ja keskkonna kaitsmiseks.

3.3. Ülekaaluka riigi huvi põhjendus geoloogilise uuringu tegemiseks Klooga uuringuruumis

3.3.1. Liiva ja kruusa geoloogiliste uuringute tegemise vajalikkus Harju maakonnas

3.3.1.1. Maapõueressursside teaduspõhise, riigi majanduskasvule ja ressursitõhususele kaasa aitav keskkonnahoidlik ning inimeste tervist säilitav haldamine ja kasutus on võimalik juhul, kui riigil on olemas kvaliteetne geoloogiline informatsioon. Maapõuepoliitika põhialustes tuuakse esile, et kvaliteetse geoloogilise informatsiooni omamine on lisaks maavarade kasutuselevõtu vajaduse hindamisele oluline ka teiste keskkonnakasutusega seotud tegevuste planeerimisel, riskide hindamisel ja tegevuste elluviimisel. Olulisemad neist on loodus- ja põhjavee kaitse, veevarustuse, jäätmekorralduse ja ehitiste planeerimine ning keskkonnamõju hindamine.

3.3.1.2. Ehitusmaavara saab kaevandada ainult seal, kus see geoloogiliste protsesside tulemusena on tekkinud, kus lasund on geoloogiliselt uuritud ja maavarana arvele võetud ning kus mäetehnilised tingimused on kaevandamiseks sedavõrd soodsad, et kaevandamine on majanduslikult otstarbekas. Taotleja taotleb uuringuluba ehitusmaavara (liiva) uuringuks. Planeeritavad teedehituse objektid

(riigiteede teehoiukava 2021–2030³) ja Rail Balticu raudteetrassi rajamine on suurendanud ja suurendavad tulevikus märgatavalt nõudlust ehitusmaavarade järele, mille tõttu on riigi huvi tagada ehitusmaavarade ratsionaalne uurimine ja kasutamine eelkõige seal, kus seda looduskaitseks ja muud piirangud ei piira.

3.3.1.3. Eesti Geoloogiateenistus (edaspidi EGT) koostas 2018. aastal MKM tellimusel uurimistöö ehitusmaavarade leviku, kaevandamise ja kasutamise kohta Harju maakonnas⁴ (edaspidi *EGT Harjumaa uurimistöö*). Töö eesmärk oli anda ülevaade maakonna ehitusmaavarade ressurssidest ning nende kasutamisest, hinnates praegust olukorda varustuskindlusest lähtudes ja kirjeldades ehitusmaavaradega varustatuse võimalusi detailsemalt kuni aastani 2030 ning perspektiiviga kuni aastani 2050. EGT Harjumaa uurimistöö toob esile, et arvestades viimaste aastate kaevandamise mahtusid, on liiva- ja kruusamaardlates asuvad mäeeraldised Harjumaal varustuskindluse arvutuse järgi (seisuga 13. november 2018. a) kindlustatud maavaraga pikemaks perioodiks. Kuid püüdes täpsemalt hinnata maardlate nimistus (uue nimetusega maavarade register⁵) arvele võetud liiva ja kruusa kasutusvõimalusi, tekib probleem arvele võetud maavara kvaliteedinäitajate vastavusega ehitussektoris vajatava toorme nõuetele. Seetõttu ei saa maavarade registris arvele võetud liiva- ja kruusavaru kogust üksühese vastavusega üle kanda ehituses (eriti raudtee- ja teedeehituses) kasutatavaks toormeks. Harjumaal on liiva ja kruusaga kõige paremini varustatud maakonna idaosa. Kuna ehitusmaavarade (sh liiva ja kruusa) nõudlus kasvab Harjumaale ja naabermaakondadesse planeeritud suurte taristuobjektide ehitamise tõttu, siis pikemaajalise varustuskindluse tagamiseks Harjumaal on vajalik teha geoloogilisi uuringuid täiendava varu arvele võtmiseks. Ka Teede Tehnokeskus AS 2017. a valminud uuringus „Rail Balticu ehitamiseks vajalike ehitusmaavarade varustuskindluse uuring“⁶ (edaspidi *Teede Tehnokeskuse uuring*), jõutakse järeldusele, et arvestades Harjumaa liiva ja kruusa varusid, langeb liiva ja kruusa varustuskindlus Harjumaal uute varude lisandumiseta vahemikus 2020–2025 kriitilise piiri lähedale.

3.3.1.4. EGT jõuab Harjumaa uurimistöös seisukohale, et edukalt tehtud geoloogiline uuring väljendab ka riigi huvi, sest lisaks uuringu tulemusena arvele võetud varule esitatakse uuringu aruandes andmed ka uuringuruumi geoloogilise ehituse ja kivimite või setete omaduste kohta. Nende andmete põhjal on EGT-l võimalik täiendada ja parandada geoloogilise kaardistamise andmeid ning määrata maavarade kaevandamise perspektiivi. Seetõttu tuleb uuringu- ja kaevandamislubade andmisel kindlamalt esikohale seada riigi huvist tulenev vajadus maavarade uurimiseks ja kaevandamiseks.

3.3.1.5. Oluline on rõhutada, et geoloogilise uuringu tegemine ja maavaravaru arvele võtmine maavarade registris ei anna uuringuloo taotlejale kaevandamise õigust, kuid annab riigile maavarade otsingu ja uuringu seisukohalt olulist informatsiooni. Uuringuloo taotlemise ajal ei ole teada, milline on uuringu tulemus. Seetõttu ei saa ka loa andjal olla ammendavat teavet selle kohta, millist toodangut uuritav maavara võimaldab saada ja kas selle kasutamine on majanduslikult põhjendatud. Välistada ei saa võimalust, et sellel alal kaevandamine ei ole uuringutulemusi arvestades põhjendatud.

3.3.2. Geoloogilise uuringu tegemise olulisus Klooga uuringuruumis

³ Riigiteede teehoiukava 2021–2030. <https://www.transpordiamet.ee/teehoiukava>

⁴ Ehitusmaavarade levik, kaevandamine ja kasutamine Harju maakonnas. Eesti Geoloogiateenistus, 2018. <https://fond.egt.ee/fond/egf/8994>

⁵ keskkonnaministri 8. juuni 2022. a määrusega nr 25 asutati uus andmekogu nimetusega maavarade register. Määruse jõustumisega viidi maardlate nimistu andmed üle maavarade registrisse.

⁶ Rail Balticu ehitamiseks vajalike ehitusmaavarade varustuskindluse uuring. Teede Tehnokeskus, 2017. <http://railbaltic.info/images/meta/170403%20RB%20varustuskindlus%20ARUANNE.pdf>

3.3.2.1. Kvaliteetse maapõuealase informatsiooni kogumine ja omamine riigi tasandil on vajalik, et hinnata erinevatesse piirkondadesse maardlate rajamise vajalikkust ja võimalikkust ning konkreetse maardla kasutuselevõtu otstarbekust. VV algatas 23. detsembri 2021. a korraldusega nr 447 Harju maakonna planeeringu maavarade teemaplaneeringu ning selle keskkonnamõju strateegilise hindamise. Maavarade teemaplaneeringu koostamise eesmärk on Harjumaal perspektiivsete ehitusmaavarade ja turba uuringualade ning kaevandamisalade paiknemise, samuti olemasolevate karjäärade laiendamise võimaluste kindlaksmääramine. Klooga uuringuruumis geoloogilise uuringu tegemine annab riigile maavarade teemaplaneeringu koostamiseks ja alade hindamiseks väga olulist informatsiooni nii maavara kvaliteedi kui ka kaevandamistingimuste kohta. EGT Harjumaal uurimistöö on Harju maakonna planeeringu maavarade teemaplaneeringu peamisi alusdokumente, mille alusel koostatakse vajalikud uuringud ja hinnangud.

3.3.2.2. Klooga uuringuruum paikneb riiklikult tähtsate ehitusobjektide läheduses, mille ehitamiseks konkreetset maavara vajatakse. Juhul, kui Klooga uuringuruumis leidub sobivat maavara ja selle kohta antakse hiljem kaevandamisluba, on Transpordiameti hinnangul võimalik seda kasutada riigiteede tehoiukava 2021–2030 riigitee nr 8 Tallinn–Paldiski teedehitusobjektide Tähetorni–Harku 2+2 teelõigu ja Harku sõlme ning Tallinna–Paldiski mnt Harku ristmiku–Keila 2+2 teelõigu ning riigitee nr 11 Tallinna ringtee teedehitusobjekti Valingu–Keila 2+2 teelõigu ehituseks. Sobiva maavara leidmisel ja kaevandamisloa võimalikul andmisel tekib võimalus kasutada Klooga uuringuruumis leiduvat materjali ka Keila–Paldiski 2+1 tee ehituseks pärast 2030. aastat ning Tallinna linna ja Harjumaal omavalitsuste plaanitavate trammiteede ehituseks (Tabasalu ja Astangu tramm)⁷.

3.3.2.3. Sobiva maavara leidmisel ja kaevandamisloa võimalikul andmisel tekib võimalus kasutada Klooga uuringuruumis leiduvat materjali ka Rail Balticu raudtee ja Rail Balticu raudteega kaasneva taristu (teenindus- ja juurdepääsuteed, ülesõidud ja -käigud, jaamad, loomapääsud) ehituseks. Näiteks jaamade juures on vaja raudtee muldkeha ehitada laiemaks, kuhu tulevad lisarööppapaarid, ehitada juurdepääsuteed, parklad, jaamahooned, perroonid jm. Kohalike jaamade materjali vajadus on küllalt suur, kuna jaamad tulevad praegu tühjale kohale, kus puuduvad juurdepääsuteed ja taristu. Transpordiameti viimase prognoosi kohaselt on Rail Balticu liiva ja kruusa vajadus Harju maakonnas 3,2 miljonit m³. Arvestades, et Rail Balticu trassikoridori pikkus Harjumaal on 48 km, siis ühe trassikilomeetri kohta on keskmine täitematerjali vajadus ca 66 667 m³.

3.3.2.4. Ülekaalukas riigi huvi on koguda ehitusmaavarade olemasolu kohta infot asukohtades, mis paiknevad nende ehitusobjektide läheduses, mille ehitamiseks konkreetset maavara vajatakse. Pikkae distantside massveod on kahjulikud nii majanduslikel, keskkonnakaitselistel kui ka liiklusohutusega seotud põhjustel. Transpordiameti hinnangul teeb ehitusmaterjalide vedu umbes 100 km kauguselt ehituse maksumuse 20% kallimaks, lisandub ka keskkonnamõju. Ühtlasi on oluline, et uuringuruumi teenindusala paikneks piirkonnas, kuhu oleks hea juurdepääs ning kus puuduvad looduskaitsealised ja muud piirangud maavarade ratsionaalseks uurimiseks ja kasutamiseks.

3.3.2.5. Klooga uuringuruum asub Harju maakonnas Lääne-Harju vallas Klooga alevikus ning Kloogaranna ja Tuulna külas. Uuringuruumi teenindusala moodustavad kolm lahustükki kogupindalaga 62,3 ha. Lahustükk 1 pindalaga 42,34 ha asub kinnistul Keila metskond 44 (katastritunnus 29501:007:0211). Lahustükk 2 pindalaga 12,205 ha asub katastriüksustel Keila metskond 44 (katastritunnus 29501:007:0211) ja Keila metskond 346 (katastritunnus 29501:001:0532). Lahustükk 3 pindalaga 7,76 asub katastriüksusel Keila metskond 45 (katastritunnus 29501:007:0212). Lahustükk 1 kattub tervikuna ja lahustükk 2 osaliselt

⁷ <https://www.hol.ee/docs/file/KRT%20L%C3%B5ppraport.pdf>

maaparandussüsteemi KLOOGA, ÜP-298 (maaparandussüsteemi/ehitise kood 4109900010010/001) maa-alaga. Geoloogilise uuringu tegemisega maaparandussüsteemi toimimist ei kahjustata. Vajaduse korral kooskõlastatakse geoloogilise uuringu tegemine Põllumajandus- ja Toidumetiga. Lahustüki 1 ning lahustükkide 2 ja 3 vahel kulgeb riigitee nr 11196 Klooga jaama tee, mille kaitsevööndi laius mõlemal pool äärmise sõiduraja välimisest servast on 30 m. Teekaitsevööndi uuringuruumile lähim punkt asub lahustükist 3 ca 34 m kaugusel idas. Lahustükil 1 kulgeb metsatee nr 2957170 nimetusega Tee 717 ja lahustükil 3 kulgeb metsatee nr 2957190 nimetusega Tee 719. Taotletavas uuringuruumis kulgevaid metsateid ei kahjustata ning sinna puurauke ei rajata. Lahustükkide 2 ja 3 lõunapiirist ca 10 m lõunas asub Balticconnectori gaasitrassi, mis on D-kategooria gaasipaigaldis ja mille kaitsevööndi ulatus mõlemal pool gaasitorustikku on 10 m torustiku keskjoonest. Geoloogilise uuringu tegemisega ei kahjustata Balticconnectori gaasitrassi, sest geoloogilise uuringu töid ei planeerita gaasitrassi kaitsevööndis. Lahustükkide 1 ja 2 vahel ning lahustükist 3 lõunas asuvad Keila–Paldiski 35–110 kV elektriõhuliinid (L178 ja L179), mille kaitsevööndi ulatus on mõlemal pool liini telge 25 m. Lahustüki 1 põhjapiirist asub elektriõhuliini L178 kaitsevöönd ca 6 m kaugusel põhjas. Lahustükkide 2 ja 3 lõunapiirist asub elektriõhuliini L179 kaitsevöönd ca 25 m kaugusel lõunas. Kõik planeeritavad tööd tehakse väljaspool elektriõhuliinide kaitsevööndeid. Lahustükist 1 ja 2 läänes ning lahustükkide 2 ja 3 vahel kulgeb Otu oja (VEE1099000), mille kalda piiranguvööndi laius on 100 m. Otu oja kalda piiranguvöönd on uuringuruumile lähimatest punktidest järgmistel kaugustel: lahustükist 3 ca 3,5 m läänes, lahustükist 1 ca 6 m loodes ja ca 4 m edelas. Geoloogilise uuringuga ei kaasne Otu oja negatiivset mõju. Uuringuruum ei asu tiheasustusalal. Lähim suurim asustusüksus Klooga alevik jääb lahustükist 1 ca 600 m kaugusele edelasse ja Tuulna küla lahustükist 2 ca 1 km kaugusele põhja. Lähimad hooned asuvad lahustükist 2 loodes ca 170 m kaugusel kinnistul Taga-Kõbiste (katastritunnus 29501:007:0011) ja seal asub ka lähim puurkaev (PRK0025975). Klooga uuringuruum ei asu riigikaitse ehitise maa-alal või selle piiranguvööndis, kinnismälestisel, muinsuskaitsealal või selle kaitsevööndis. Samuti ei asu uuringuruum Natura 2000 võrgustiku alal ega looduskaitsealal. Lahustükk 2 piirneb kirdest vääriselupaigaga VEP207117. Lahustükk 3 kattub osaliselt III kategooria kaitsealuse taime *Goodyera repens* (roomav öövilge, keskkonnaregistri kood KLO9343052) ja III kategooria kaitsealuse taime *Lycopodium clavatum* (karukold, keskkonnaregistri kood KLO9343079) leiukohtadega. Lahustükist 3 ca 115 m kaugusele edelasse jääb II kategooria kaitsealuse liigi *Accipiter gentilis* (kanakull, keskkonnaregistri kood KLO9128180) leiukoht. Geoloogiline uuring neile mõju ei avalda.

3.3.2.6. KeHJS § 6 lõike 2 punkti 2, § 6 lõike 4 ning VV 29. augusti 2005. a määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 3 kohaselt ei kuulu liiva ja kruusa geoloogilised uuringud nimetatud määruse tegevuste hulka, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang. Seetõttu Keskkonnaamet ei koostanud Klooga uuringuloa menetluses keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindangut.

3.3.2.7. Kaalunud eespool esitatud argumente ja võrrelnud riigi huvisid kohaliku omavalitsuse üksuse huvidega, on VV seisukohal, et Klooga uuringuruumis geoloogilise uuringu loa andmine on põhjendatud ja vajalik ning esineb ülekaalukas riigi huvi saada informatsiooni ehitusmaavarade paiknemise kohta asukohas, mis paikneb selliste riiklikult tähtsate ehitusobjektide läheduses, mille ehitamiseks konkreetset maavara vajatakse. MKM on menetluse käigus vastanud Lääne-Harju Vallavolikogu vastuväidetele. Menetlust on selgitatud ka käesoleva korralduse seletuskirjas.

4. OTSUS

Tuginedes MaaPS § 35 lõikele 3 ja asjaolule, et esinevad korralduses kirjeldatud ülekaalukad riigi majandus- ja keskkonnahuvid maavara uurimiseks, nõustub Vabariigi Valitsus Klooga

uuringuruumis maavara geoloogilise uuringu tegemiseks uuringuloa andmisega. Uuringuloa andmise otsuse teeb ja loa tingimused seab Keskkonnaamet.

5. VAIDLUSTAMISVIIDE

Korraldust on võimalik vaidlustada halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul korralduse Riigi Teatajas avaldamise päevast arvates.

6. KORRALDUSE TEATAVAKS TEGEMINE

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumil teha korraldus teatavaks kõigile menetlusosalistele ja teadaolevatele huvitatud isikutele, sh AS-le TREV-2 Grupp, Lääne-Harju vallale, Riigimetsa Majandamise Keskusele ja Elering AS-le ning samuti taotletava alaga piirnevate kinnistute omanikele.

Kaja Kallas
Peaminister

Taimar Peterkop
Riigisekretär